

Burgemeester en wethouders

Datum 21 juni 2024

Onderwerp

Motie oproep ondersteuning Wolderwijs

Wij willen

Samen met schoolbesturen bijdragen aan kwalitatief goed en voor iedereen toegankelijk onderwijs om ervoor te zorgen dat kinderen in een veilige, gezonde en stimulerende omgeving les kunnen krijgen.

Wij besluiten

1. Kennis te nemen van de brief van Wolderwijs; Bijlage 1 - Terugkoppeling gesprek Wolderwijs en wethouder Turksma.
2. Akkoord te gaan met de raadsbrief uit bijlage 2 en deze ter informatie toe te zenden aan de gemeenteraad.

Want

1.1 Inhoudelijke reactie Wolderwijs

- a. In navolging van de motie heeft Wethouder Turksma op vrijdag 14 juni 2024 een gesprek gevoerd met dhr. Guchelaar, directeur-bestuurder van Wolderwijs. Op maandag 17 juni 2024 heeft dhr. Guchelaar een inhoudelijke reactie op het gesprek gestuurd, deze reactie is toegevoegd in bijlage 1 - Terugkoppeling gesprek Wolderwijs en wethouder Turksma.
- b. De inhoud van de brief is meegenomen ter overweging van het vervolg van het proces.

1.2 De onderhoudsstaat van schoolgebouwen

- a. In de brief van Wolderwijs wordt o.a. ingegaan op de onderhoudsstaat van de gebouwen en wordt gesproken over integrale afwegingen en collegiaal bestuur. Het is goed om te benadrukken dat het college integraal haar besluiten neemt. Dit doet niets af aan het feit dat portefeuilles per bestuurder zijn verdeeld, in het bijzonder onderwijs en onderwijshuisvesting. Echter, onze gemeentelijke rol en verantwoordelijkheid ten aanzien van onderwijsinhoud en onderwijshuisvesting zijn wel verschillend van elkaar en dat is wat in het gesprek met Wolderwijs is benadrukt.
- b. Gemeente en schoolbesturen in De Wolden trekken al jaren met elkaar op om onze schoolgebouwen op orde te maken. Met elkaar hebben we ook overeenstemming over het nieuwe integraal huisvestingsplan voor onderwijs. Wij herkennen ons dan ook niet in de opmerking dat de staat van de huidige gebouwen mede debet is aan de financiële uitdagingen voor Wolderwijs. In onze beleving is er met de stijging van de energieprijzen een nieuwe situatie ontstaan die ons allen dwingt om na te denken over hoe wij om moeten gaan met het verduurzamen van onze gebouwen en daarmee ook schoolgebouwen. Daarom staat dit onderwerp ook geagendeerd in het gezamenlijk overleg over het IHP-onderwijshuisvesting tussen gemeente en schoolbesturen.

2.1 Lobbywerk

- a. Het college van gemeente De Wolden onderstreept het belang van kwalitatief goed onderwijs in onze gemeente. Ook herkent zij het belang van kleine

scholen, de uitdagingen waarmee zij geconfronteerd worden en de invloed die scholen hebben op de leefbaarheid in de verschillende dorpen. Mede om die reden was het college in januari van dit jaar, op uitnodiging van Stichting Wolderwijs, vertegenwoordigd bij een werkbezoek van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op KC 't Echtenest. Gesterkt door de verhalen uit De Wolden maar ook door landelijke rapporten zoals bijvoorbeeld 'Elke Regio telt' is het van belang om deze lobby voort te blijven zetten.

- b. Wethouder Turksma heeft contact gelegd met het ministerie van OCW voor het plannen van een gesprek.

2.2 Financiële tegemoetkoming

Gelet op de signalen van Wolderwijs heeft de gemeenteraad het college gevraagd om onderzoek te doen naar mogelijkheden om het onderwijs te ondersteunen. Het college is van mening dat de volgende zaken in acht dienen te worden genomen:

- i. Stichting Wolderwijs is een zelfstandige stichting met haar eigen verantwoordelijkheden.
- ii. Het moet duidelijk zijn dat de stichting geen andere mogelijkheden heeft dan de genoemde bezuiniging van 2,2 fte wat een bezuiniging oplevert van € 220.000.

2.3 Risico's en weerstandsvermogen

- a. Om te beoordelen of Wolderwijs financiële alternatieven heeft, is er gekeken naar de financiële situatie van Wolderwijs. Dit wordt o.a. beoordeeld door middel van de kengetallen zoals de solvabiliteit en liquiditeitspositie van Wolderwijs.
- b. In het concept jaarverslag 2023 van Wolderwijs wordt in hoofdstuk '5.3.4 Kengetallen en signaleringswaarden' (pag. 33) onder andere deze kengetallen benoemd. Hierin geeft Wolderwijs in feite aan dat de kengetallen ruim boven de financiële signaleringswaarden van de Onderwijsinspectie zitten.

	31-12-2023	Signaleringswaarde Onderwijsinspectie
Solvabiliteit 2	59%	30%
Weerstandsvermogen	13%	5%
Liquiditeit	1,56%	0,75%
Personeelslasten/totale lasten	81%	-

Wolderwijs laat hiermee zien dat ze, ultimo 2023, in staat is om onder andere financiële tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van het onderwijs in het geding komt. Daarnaast blijft Wolderwijs in staat om kortlopende schulden op korte termijn te betalen.

- c. Wanneer er een onttrekking van € 220.000 wordt gedaan vanuit de eigen reserves, dan nog blijft Wolderwijs boven de financiële signaleringswaarden die gesteld zijn door de onderwijsinspectie.
- d. Wolderwijs schrijft in haar brief van 14-6-2024 dat 75% van haar liquide middelen nodig te hebben voor betalingen op korte termijn. Daar tegenover staat dat er ook op korte termijn inkomsten verwacht kunnen worden.

2.4 Voorziening groot onderhoud

- a. Wolderwijs heeft ervoor gekozen om in de begroting 2024 een voorziening voor groot onderhoud op te nemen met een waarde van € 600.000. Dit heeft invloed op de stand van het eigen vermogen op 1 januari 2024.
- b. Het is niet duidelijk waar het bedrag ter hoogte van € 600.000 op gebaseerd is. Wolderwijs heeft in het gesprek dan ook bevestigd dat er nog geen Meerjaren Onderhoudsplan is wat ten grondslag moet liggen aan dit bedrag. Op basis van het Meerjaren Onderhoudsplan kan beoordeeld worden welke onderhoudskosten Wolderwijs moet maken en welke financiële ruimte nodig is om toekomstige uitgaven op te vangen.

- c. Door vanuit het IHP onderwijshuisvesting te investeringen in het vernieuwen van gebouwen en verduurzaming dalen naar verwachting de kosten voor groot onderhoud in de toekomst. Hierdoor worden de onderhouds- en energielasten voor de gebruikers van de gebouwen lager.

2.5 *Treasury*

- a. De GMR stelt in haar brief dat Wolderwijs niet de financiële middelen heeft om de bezuiniging op 2.2 fte op een andere wijze te bekostigen. Maar in het concept jaarverslag 2023 staat de volgende zin (pag. 33, hoofdstuk 5.4 treasuryverslag): "In 2024 wordt er beschouwd of het langdurig beleggen van liquide middelen weer interessant kan zijn."
- b. Wanneer de optie wordt bekeken om liquide middelen te gaan beleggen wekt dit de indruk dat er overtollige liquide middelen aanwezig zijn. Dit is tegenstrijdig met het verzoek voor extra financiële middelen aan de raad van de GMR ervan uitgaande dat de GMR als zodanig hierover geïnformeerd is door het bestuur van Wolderwijs.

Maar

Gelijke behandeling van schoolbesturen

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor openbaar onderwijs. Op grond van artikel 23 van de Grondwet heeft de gemeente de taak scholen voor algemeen vormend openbaar onderwijs op te richten. Daarnaast heeft de gemeente de wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Dit betekent dat de gemeenten met name verantwoordelijk is in het voorzien in voldoende aanbod van onderwijshuisvestingsvoorzieningen van een redelijk niveau. Deze zorgplicht geldt ten aanzien van basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs. De schoolgebouwen moeten voldoen aan de huisvestingseisen van de Arbeidsomstandighedenwet en van de ruimtelijke wetgeving.

Indien besloten wordt om Wolderwijs financiële ondersteuning te geven dan dient men rekening te houden met twee zaken:

- In de begroting zijn hier geen financiële middelen gereserveerd.
- Er dient vooraf onderzocht te worden in hoeverre andere schoolbesturen deze ondersteuning nodig hebben en daar mogelijk ook aanspraak op mogen maken.

Achtergrond

De (G)MR van Wolderwijs heeft een brief verzonden aan de fractievoorzitters

- a. 19 april 2024 heeft de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) van Stichting openbaar primair onderwijs Wolderwijs een brief gestuurd aan de fractievoorzitters van de politieke partijen in De Wolden. In deze brief worden zorgen geuit over de bezuinigingen van 2,2 fte, wat een waarde vertegenwoordigd van € 220.000 per jaar, op de personele lasten met als gevolg toenemende werkdruk bij leerkrachten, het effect op de onderwijskwaliteit en daarmee het weglopen van leerlingen.
- b. De GMR heeft van het bestuur van Wolderwijs vernomen dat een zoektocht tot aanvullende middelen geen ander resultaat heeft opgeleverd dan het benoemde besluit om de inzet onderwijspersoneel met 2,2 fte te verminderen.
- c. Om deze redenen wordt gemeente De Wolden om twee zaken verzocht:
 - i. Een lobby bij de provincie en het Rijk om de gevolgen van het nieuwe bekostigingsstelsel en het negatieve effect daarvan op het onderwijs in plattelandsgemeenschappen.
 - ii. Een compensatie energielasten voor het jaar 2023 van € 250.000.

Inspraakmoment tijdens de raadsvergadering

- a. De brief is geagendeerd voor de raadsvergadering van 30 mei 2024. Tijdens het inspraakmoment hebben de verschillende betrokkenen bij het openbaar onderwijs in De Wolden het belang benadrukt van kwalitatief goed onderwijs in onze gemeente.
- b. Zo is er o.a. letterlijk aandacht gevraagd voor:
 - i. De belangrijke rol van scholen voor de leefbaarheid van de dorpen.

- ii. De effecten van het vergroten van klassen en de impact hiervan voor kleine scholen die mogelijk nog groter zijn dan bij grotere scholen omdat verschillende leerjaren samengevoegd worden in een klas.
- iii. De effecten die klassenvergroting heeft op de onderwijskwaliteit, de toenemende werkdruk bij leerkrachten en de angst dat dit uiteindelijk kan leiden tot het vertrekken van leerlingen en daarmee het noodgedwongen moeten sluiten van scholen.
- c. Hiermee wordt actie gevraagd van de gemeente voor lobbywerk richting de provinciale en landelijke politiek. Daarnaast is er letterlijk verzocht om: *'Een eenmalige, snelle compensatie voor de energielasten van Stichting Wolderwijs. Geen structureel geldinflux maar een eenmalige, snelle compensatie waarmee de gemeente zorgt voor tijd. Tijd om andere oplossingsrichtingen te vinden en tijd voor leerkrachten om het onderwijs goed en gedegen in te richten'.*

Motie; Dringende oproep tot ondersteuning Stichting Wolderwijs

- a. De oproep van de (G)MR van Stichting Wolderwijs heeft geleid tot de motie: Dringende oproep tot ondersteuning Stichting Wolderwijs.
- b. In de motie is het verzoek gedaan aan het college om:
 - i. Naar aanleiding van deze brief in gesprek te gaan met Stichting Wolderwijs.
 - ii. Een lobby richting de provincie en het Rijk aan te gaan over de gevolgen van het nieuwe bekostigingsstelsel.
 - iii. Op korte termijn de mogelijkheden te onderzoeken van financiële ondersteuning van Stichting Wolderwijs voor de duur van één jaar; met het accent op de kleine scholen.
 - iv. Zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk in de laatste raadsvergadering van 11 juli, te komen met een voorstel aan de raad over de mogelijkheden voor ondersteuning van Stichting Wolderwijs.

De financiële gevolgen zijn

Er zijn geen financiële gevolgen.

Wanneer de gemeenteraad kiest voor een financiële tegemoetkoming aan Wolderwijs, dient er **rekening mee te worden gehouden dat daarvoor in de begroting geen middelen zijn gereserveerd.**

Alternatieven

Er zijn geen alternatieven.

Participatie

In de afgelopen periode is er, op verschillende vlakken, intensief gewerkt aan een heldere uitzetting van de situatie.

Maandag 3 juni

Telefonisch overleg wethouder Turksma met dhr. Guchelaar, bestuurder van Wolderwijs.

Dinsdag 4 juni

Aanvullende stukken opgevraagd met bij dhr. Guchelaar, bestuurder van Wolderwijs.

Vrijdag 14 juni

Gesprek wethouder Turksma en dhr. Guchelaar, bestuurder van Wolderwijs.

Besproken eerste concept reactie van het college. Na aanleiding van het gesprek is met Wolderwijs afgesproken dat er nog een inhoudelijke reactie volgt.

Maandag 17 juni

Telefonisch gesprek wethouder Turksma en dhr. Guchelaar van Wolderwijs waarbij de inhoudelijke reactie is besproken. Brief ontvangen met inhoudelijke reactie van Wolderwijs.

Dinsdag 18 juni

Toelichting door wethouder Turksma tijdens de collegevergadering.

Brief verstuurd aan de gemeenteraad betreffende een kort uitstel om de inhoudelijke reactie van Wolderwijs te verwerken.

Woensdag 19 juni

Wethouder Turksma heeft het eerste contact gelegd met het ministerie van OCW voor het plannen van een afspraak.

Communicatie

De gemeenteraad zal door middel van bijgevoegde brief geïnformeerd worden.

Bijlagen

- Bijlage 1 - Terugkoppeling gesprek Wolderwijs en wethouder Turksma.
- Bijlage 2 – Raadsbrief motie oproep ondersteuning Wolderwijs.